

»Ne pozabi!«

»Ne bom!«

»Srečno!«

»Zdravo!«

Ranocelnik je nataknil kapo in odšel.

Morda ga je treznil tobak, ki ga je neprestano njuhal namesto hrane, ali je bila njegova narava tako krepka; šel je res s trdnim korakom in, ko je bil že zunaj kolibe, je še jedenkrat zaklical:

»Torej, glej, da ne pozabiš!...«

»Že dobro! Ne boj se!« je odvrnil Volk.

Lukerja, izognivša se gostu, je zopet okamenela kakor kip.

(Dalje pride.)

Praprot.

Zelena praprot je li res,

Da v dan, ko ljudstvo neti kres,

Persa tvoja govore,

Kar misli ljubljeno srce?«

Od praproti sem liste tri

Odtrgala o polnoči,

Prosila jih, naj mi reko,

Če ljubi zvest ostal mi bo.

»Odtrgaj mi vršičke tri,

Ko v noči svetel kres gori;

Če vprašaš, kar od njih želiš,

Odgovor istinit dobiš!«

In listi zašumeli so,

Tako-le mi veleli so:

»»Tvoj ljubljenec bo vzel slovo

V tujini te pozabil bo...««

»Oj praprot, grda praprot ti,

Zavist iz tebe govori...

Objeden vsaki list je tvoj,

Zatorej lažeš mi nocoj — «

Desimira.

Vaški Sokrat.

Iz svojih spominov zabeležila Tinica.

Kako često se ga spominjam, sedaj v dneh resnega svojega življenja, tu zunaj v širokem, svitem svetu! Kako često mi uhaja duh nazaj v ono jasno dobo otroških let in se mudi ob kipih in slikah, ki so mi sedaj v spominu, mnogo večje vrednosti, nego so se mi zdeli tedaj v tistih dneh, ko se je vršilo vse to, tam daleč od tu, daleč v čarobni prošlosti.

Bil je kmet, kakor so drugi kmetje, ta oče Vrešar. V zagorelem obrazu, pod širokokrajnim pokrivalom mu je žarelo dvojje živih, globokih oči, v katerih, ako so bile vprte v te mirno, samozavestno, ali tudi vprašujoče, je bilo čitati mnogo modrosti.

Pozneje mu je dal moj stareji brat, ki je hodil na Dunaju v visoke šole, ime »vaški Sokrat« to pa zaradi tega, ker je kakor dijak zvedel od očeta Vrešarja še vedno kako tako, kakoršne bi bil iskal zaman po svojih mnogoštevilnih knjigah.

»Veš ti«, mu je dejal včasih v velikih počitnicah, »ti vedno tičiš v tistih knjigah in postaneš enkrat zelo učen, pa pridi potem k meni, če bom še na svetu in videl bodeš, da še jaz marsikaj vem, česar se ti nisi učil v šoli.«

Oče Vrešar je bil naš sosed in dovolj premožen posestnik. Imel je lepo hišo ob vodi, ki je tekla skozi vas, in v hiši mlin, ki je ropotal ves ljubi dan, v prejšnjih boljših časih celo tudi po noči. Mlin je izročil kmalu svojemu sinu Janezu, sam pa se je pečal sè žago, ki pa ni bila njegova, ampak last mojega očeta. A dasi ni bila njegova, je vendar obračal nanjo vso svojo pozornost, ki mu je prizadevala, posebno po zimi, obilo truda. Tako je prišlo, da smo bili tudi mi otroci v trajni dotiki sè »starim mlinarjem« in da smo se čutili pri njem kakor doma. Od svojega posestva pa si je vendar pridržal, dasi le bolj za zabavo, uljnjak in ondi ob tem čebelnjaku so minuli poleti oni hipi, ki so tako dragi mojemu spominu. Še ga vidim pred seboj v duhu; ondi pod jablano, ob uljnjaku na klopi, je posedal in kadil iz tiste svoje zanimive pipice, od katere se ni ločil nikoli in katera je bila tudi za nas otroke nekako znamenje, kedaj da ima oče mlinar za nas nekaj svobodnega časa. Ko je namreč stari Vrešar sedel ondi na klopi, držeč noge navskriž, naslonjen ob roko, pušeč v dolgih rahlih sunkih, tako, da se je valil višnjevi dimek med jablanino vejevje, kakor žive vidne misli, tedaj smo znali, da oče Vrešar »premišljuje« in tedaj smo se mu bližali polagoma drug za drugim, polegli in posedli okrog njega po travi in zroč v prijazno mu lice, srkali v naše dušice vir njegovih zlatih besedij. Dasi pa je imel rad vse otroke, vendar je rad obračal neko osobi o pozornost meni in mojemu mlajšemu bratu. Najslabše je naletela Suziko, sirota, katero je vzel moj oče v svojo hišo, ko so jej pomrli starši. Ob njo se je drgnil dostikrat hudomušni dovtip očeta Vrešarja in ž njo se je tudi navadno pričental naš pouk.

Nekoč je Suza stopila na bučelo v travi, ki jo je pri tej priliki dobro pičila, in Suza je jela rjoveti, da je bilo njeno lice vse mokro od obilnih solz.

»Vidiš Suzika«, jo je tolažil oče Vrešar, »tebe je ranila bučela v nogo, ali veš, kaj si pa storila ti bučeli? Stopila si nanjo in jo pohabila, ker ti si neizmerno težja od bučele, a ona ima za to svoje želo, da se brani z njim. Toda ne jokaj se in zapomni si ob tej priliki sledeči nauk: ne stori žalega nikomur, ako hočeš, da ti drugi ne stori istotako.« In Suza je bila potolažena po teh besedah očetovih, mi pa smo zvedeli iz tega pouka, da ima bučela »želo«, in še prav hudo želo, katero je oče potegnul iz nožice sè solzami oblite Suzane.

Včasih nas je povabil, da smo šli ž njim na polje, seveda ne daleč od hiše, in ondi, v široki solnčni in cvetoči prirodi, kjer je vse duhtelo in žvrgolelo, nam je razkladal čuda prirode in morda ni učitelja, ki bi imel tako poslušne otroke, kakor jih je imel ob takih prilikah oče Vrešar. Potem pa smo se zopet vračali k ulnjaku, kajti bučele so bile vendar njegov najljubši predmet. Razodeval nam je vse skrivnosti iz bučelinega življenja, češ, da bomo znali, od kod prihaja oni sladki med, po katerem so se nam tolikanj cedile sline.

Nekega dne, bilo je v lepem duhtečem majniku, ko se je na vrtu zgrinjalo cvetje kakor po zimi sneg in je bilo po tleh kar čez in čez posuto z višnjevimi potočnicami, nam je poveril oče Vrešar zelo važno nalogo, da smo zasledovali bučelin roj, in pazili, na katero drevo posedejo bučele. In capljali smo po travi po celo uro okrog pod drevesi, na nas pa so leteli beli listi cvetov kakor bi snežilo. Suza je vsak hip privzdignila zdaj levo zdaj desno nogo in gledala, ako je ni že kaj pičilo, pri tem pa mnogokrat zgubila ravnotežje ter padla v visoko travo nam vsem v nemalo zabavo. Ko pa smo konečno dočakali zaželeni trenutek, da so sedle bučele okrog svoje matice na vejo kakega drevesa, tedaj smo obstali in zrli v roj z na hrbtu sklenjenimi rokami. No v plačilo naše vstrajnosti nas je obdaril oče mlinar s koščekom medu, katerega je obetal velik kos, ko pride jesen in se napolni sátovje.

S kakim hrepenenjem smo pričakovali jeseni, umeje se samo ob sebi, saj je bil med ona čarobna privlačna sila, ki nas je največkrat gnala v očetovo bližino, seveda ne manj njegova ljubeznivost in modrost, s katero je znal pridobiti celo odraslega človeka.

No, oče Vrešar je znal prav po filozofski izkoriščati trenutek, ko je delil med med nas, svoje verne poslušalce. Vsikdar je hotel, da pokažemo, koliko smo si zapomnili od njegovih nauk, katerih nam je dajal ob vsakem sestanku, veselilo ga je videti nas, kako smo se mučili z odgovorom v zadregi in iskali z vsemi petimi prstki desne roke po mlečnozobih čeljustih.

A Suza, ta neumna Suza, je bila zopet cilj očetovemu dovtipu, kajti pri njej se je začelo: »Ti Suza« — jej je dejal in zajedno molil košček duhtečega medu — »povej, zakaj te je Bog vstvaril? No, zakaj te je vstvaril?«

Suzo je to vprašanje nekolilo užalilo, češ, vsaj oče Vrešar ve, da ona to zna, vendar naposled odgovori:

»Zato, ker bi drugače ne mogla jesti medu.«

Za to duhovitost jo je obdaril oče mlinar z dvema koščekoma medu, a mi smo jo zanj zavidali.

Ako pa je bilo lepo v poletnem času pod drevesom ob uljnaku, tem lepše, tem zanimiveje je bilo po zimi v koči na naši žagi, katero je opravljal, kakor že rečeno; stari mlinar za mojega očeta. Tu so potekale nepozabne ure, tu v tem tesnem, zakajenem prostoru; in da so ostale neizbrisne v mojem spominu, v to je mnogo pripomogel kraj sam. Ta prostorček je bil tako majhen, da se je težko obračal v njem odrasel človek; in vendar je še zavzemala polovico prostora lončena peč, katero je pridno kuril oče mlinar. Le-ta peč je imela lastnost, da dokler je gorelo v nji, ni mogel niti oče mlinar — ki je bil sicer navajen njenih muh — niti kdo drugi bivati v koči, to pa radi preobilega dima, ki se je širil iz nje po vsem malem prostoru. Vendar je bilo, po naših mislih, tam v koči vse lepo pripravno in nestrpno smo čakali marsikaterikrat, gledajoč z okna našega doma, kedaj se iz kočice neha kaditi. In ko je nehalo, hiteli smo tja z različnimi željami v srcu, katere naj bi izpolnil oče Vrešar: enemu da napravi novo kolesce, drugemu popravi stolček, tretjemu zopet kaj družega, kajti vse je znal narediti lično ta oče Vrešar. Toda lahko ni bilo priti v kočico, kajti lesena kljuka — lastni izdelek očeta Vrešarja — je bila nedosežna nam malim gostom in trkati in klicati smo morali, da nam jih je prijazno smeje se odprl. Toda prvi je vsakokrat hotel biti na gorkem naš hišni čuvaj »Kastor«, za njim smo še le srečno prišli mi. In v tem tesnem gorkem prostorčku se je vršil potem naš redni filozofični »kurz«. Oče mlinar je zasedel prostor ob peči, mi pa smo si osvojili klop in se zbrali krog njega. Ob pripovedovanju različnih povestij mineval nam je le prehitro čas, zunaj pa je zamolklo brenčala žaga, šumela voda med ledenimi svečami, prd okencem pa je snežilo včasih, da je bilo vse kakor v megli. Tu in tam oglasila se je tudi taščica pred vratmi ali v drevju na vrtu in frčala nemirno od veje do veje.

Tako je šlo dalje dan za dnem, vsako zimo in kdo ve kolikokrat bi se bili še sešli na tem ljubkem kraju, da se ni pripetilo nekaj, kar je naredilo konec vsej zabavi in pouku, seveda le v koči na žagi.

Bilo je nekega popoldne, da je prišla, ne vem po kakem naključju, mala nesreča, ki pa bi bila postala lahko usodepolna. Oče Vrešar je isti dan nenavadno zakuril v peči, tako, da je le-ta kar puhtela od vročine. Naša Suza je prišla nekako preblizo peči in v malo minutah je gorelo njeno krilce. Vsi prestrašeni smo tiščali iz koče, ki je bila h krati polna dima, ven na plano; oče mlinar pa je zgrabil Suzo in tekel z njo naravnost pod žago k vodi, da je pogasil tlečo obleko. Drugi smo tekli za njim in v tem je hotela nesreča, da je zdrsnilo mojemu bratu in je štrbunknil v vodo.

No, to je bil dan nesreče za nas vse, kajti poslej nam je bilo prepovedano hoditi na žago.

Ta neumna Suza, vse to je zakrivila ona! Bili smo prav hudi na njo. A ko je napočila pomlad, smo bili zopet na starem mestu ob ulnjaku. In kakor je vsake stvari zares enkrat konec, tako so minuli tudi ti lepi, zlati trenutki. Polagoma so se mi poizgubili vsi tovariši in tovarišice in ostala sem sama, — sama sè svojim »filozofom« in učiteljem očetom Vrešarjem. In ker sem odraščala polagoma in se je preminjalo z leti tudi moje duševno obzorje, so postajali tudi najini pogovori bolj resni in važni.

Sedaj pa je bil oče Vrešar šele v svojem elementu, kajti zdaj je mogel še-le govoriti prav od srca, ker je znal, da ga razumem.

Tedaj je navadno dejal oče mlinar:

»Vidiš, to kar ti pripovedujem ni da bi zavrgla, ker ti vtegne še prav priti; glavno je, da človek nikoli ne pozabi sebe in svojega Stvarnika, kajti kdor pozabi samega sebe, on je kmalu izgubljen tudi za druge. Ako pa vedno misliš, kaj te diči pred svetom, gotovo bode to, kar storiš, tudi po volji tvojemu Stvarniku, ki je položil temelj vsemu, kar storiš za njim ti. In kaj je sreča? Nikdo je v mladih letih ni videl plavati po vodi. Toda, ako zamudiš najboljši trenutek, lahko ti uide po valovih življenja. In kateri je tisti najboljši trenutek? To je tisti, ako se pozabiš samo v hipu, ko bi imela najbolj misliti na-se, to pa je navadno tedaj, kadar si voliš stan. Vprašaj srce, vprašaj vest in vbogaj svoj notranji glas — vse bode prav, ako ne za prvi hip, pa pozneje za stalno, kajti notranji glas človekov je klic njegove sreče!... Vbogaj ga!«

* * *

Minulo je že dolgo časa od tega, ko sem bila poslednjikrat ondi, pod jablano ob ulnjaku. Zvesto me spremljajo besede očeta

Vrešarja in mi done v duši, kakor daljni glasovi proroških zvonov.
— — Ali sem vedno vbogala, slušala svoj notranji glas?

Mislím da, vsaj srce mi ne očita ničesar, kar bi ne bilo prav storjeno. In ako je res to pogoj prave sreče, tedaj menda smem reči, da sem srečna, ali ne moj stari oddaljeni prijatelj?

Iz poezij H. Heine-ja.

Prevel Al. B—č.

V eliko ti o meni	Obraz so delali važen,
Našepetali so,	Majali so z glavo,
A kar mori mi dušo,	Hudobnega so me zvali,
To zamoščali so.	In ti si verjela to.

Najhujše izmed vsega,
Pa znano jim bilo ni,
Najhujše, najblaznejše
Mi skrivno v prsih spi.

N ocoj pa družbo imajo,	A ti me ne vidiš; v temoti
Vsa hiša sveti se,	Tu spodaj sam stojim;
Tam gori za svitlim oknom,	Še menj pa vidiš v srce mi,
Pa senca se maje.	Kjer, ah! tako trpim.

Ubogo srce te ljubi,
Te ljubi in trpi,
A ti ne vidiš, da poka,
Dā poka in krvavi.

Spomini.

Spisala „Z“.

(Zvršetek.)

nogo misli mlado šestnajstletno dekle v tajinstveni polutemi večera zunaj pod milim nebom! Sanjarila sem tudi jaz prazne, srečne sanje mladosti. Bajke so mi prihajale na um in domišljija mi je vstvarjala oborožene viteze in vitke grajske hčere pred očmi. Romantična okolica mi je vzbujala domišljijo in oživila sem